

زندگی پرافتخار
جابر بن عبدالله انصاری
پاس دار حکومت صالحان

نویسنده: محمد محمدی اشتهااردی

جابر؛ پروریده و پرورنده اسلام

یکی از راه‌های عمیق و درعین‌حال ساده و آسان برای شناخت اسلام و آثار سازنده و پویا و حرکت‌زای آن، مطالعه زندگی اصحاب خاص پیامبر ﷺ و امامان معصوم علیهم‌السلام است؛ آن‌ها که تا آخر عمر، در خط پیامبر و امامان بودند و از جانب آن بزرگواران، تأیید شدند.

«جابر بن عبدالله انصاری» از جمله افراد نادری است که به راستی شاگرد فهیم، عارف، پارسا، مجاهد و وارسته پیامبر ﷺ بود. وی بیش از نود سال عمر کرد و تمامی عمر پربرت خود را در راه اسلام و گسترش آن صرف نمود و در تمام ابعاد اسلامی، شیرمردی مخلص و نستوه، عابدی وارسته و عاشق و عالمی پرکار و پرتلاش بود.

او پنج امام (از امام علی علی‌ه‌السلام تا امام باقر علی‌ه‌السلام) را درک کرد و از شاگردان و یاران مخصوص همه آن‌ها بود و در نشر افکار و اندیشه آنان، سهم بزرگی بر عهده داشت.

او نخستین زائر مرقد شریف امام حسین علی‌ه‌السلام بود.

او مجاهد شیردلی بود که نوزده بار در جبهه‌های جنگ، حضور یافت.

او یادگار پیامبر ﷺ و محبوب مخلص امامان علیهم‌السلام بود، به گونه‌ای که آنان اعتبار و احترام خاصی برای او قائل بودند و

امام باقر علیه السلام برای اثبات حق در برابر دشمنان از او یاری می جست و او نیز با کمال استواری و قاطعیت، از حق دفاع می کرد. او به راستی از جمله انصار و اصحابی بود که امام علی علیه السلام در شأن آن ها فرمود:

هُمُ وَاللّٰهِ رَبُّوْا الْإِسْلَامَ كَمَا يُرَبِّي الْفُلُو
مَعَ غَنَائِهِمْ بِأَيْدِيهِمُ السَّبَاطِ وَالسِّنَتِهِمُ
السَّلَاطِ؛^۱ سوگند به خدا، آن ها اسلام را
همچون فرزند در دامنشان پرورش دادند، با
دست های گشاده و پر بار و زبان های گویا و
منطق رسا و کوبنده [بی آن که نیاز مادی به
آن داشته باشند و هدفشان مادیت باشد].

و نیز فرمود:

فَازَ أَهْلُ السَّبْقِ بِسَبْقِهِمْ وَذَهَبَ الْمُهَاجِرُونَ
الْأُولُونَ بِفَضْلِهِمْ؛ سبقت گیرندگان با
سبقتشان به اسلام، در پیروزی پیشی
گرفتند و مهاجران نخستین فضل و برتری
خود را یافته بودند.^۲

جابر بن عبد الله انصاری کسی بود که هم اسلام او را پرورش داد و هم او اسلام را پرورش داد و موجب رشد و گسترش اسلام

۱. نهج البلاغه، حکمت ۴۶۵.

۲. همان، نامه ۱۷.

شد و در این میدان، گوی سبقت را ربود و در این راستا به قدری جلوه کرد که او را از «اصفیاء» (برگزیدگان) می‌دانند. جابر بن عبدالله انصاری علاوه بر ویژگی‌های برجسته‌ای که داشت، به دو موضوع که در مکتب اسلام، بسیار مهم و سرنوشت‌ساز است، اهمیت بسزایی می‌داد، به طوری که گویی همه نیروی خود را در این دوره نهاده بود:

۱. پاس‌داری و نگهبانی عمیق و جدی از خط راستین ولایت [حکومت اسلامی] و رهبری امامان بر حق.

۲. نقل و نشر احادیث پیامبر و امامان علیهم‌السلام و گسترش فرهنگ اسلام، به گونه‌ای که در تمام کتب احادیث اسلامی، نام زیبایی او به عنوان ناقل حدیث و ناشر فرهنگ اهل بیت علیهم‌السلام می‌درخشد.

می‌دانیم که این موضوع نیز باید در کنار مسئله رهبری باشد؛ چراکه آنچه نجات بخش اصلی است، مکتب است و امام نیز مجری مکتب است. جابر مروج پرتلاش مکتب و نگهبان خط امام و امامت بود.

امام صادق علیه‌السلام می‌فرماید:

الرَّأْيَةُ لِحَدِيثِنَا يُشَدُّ بِهِ قُلُوبُ شِيعَتِنَا
أَفْضَلُ مِنْ أَلْفِ عَابِدٍ؛^۱ نقل‌کننده حدیث
ما که با آن، قلب‌های شیعیان ما را استوار
می‌سازد، بهتر از هزار عابد است.

به هر حال این کتاب در چهار بخش، تنظیم شده است:

۱. فراز و نشیب های زندگی جابر و ایثار و حق طلبی های او؛

۲. جابر، پاس دار حکومت صالحان؛

۳. جابر، نخستین زائر کوی حسین (علیه السلام)؛

۴. جابر، مبلغ اسلام و ناشر فرهنگ پیامبر و امامان معصوم (علیهم السلام).

شایان ذکر است، این کتاب تلخیص کتاب جابر است که

در سال ۱۳۶۶ شمسی [در قطع رقعی در ۴۴۰ صفحه] منتشر شد.

امید آن که این کتاب، ره توشه سازنده ای برای نگارنده و خواننده

شود!

محمد محمدی اشتهاردی

حوزه علمی قم

تجدید نظر و تلخیص: زمستان ۱۳۷۱ ش